

valjda i nepismene, sa sela, koje su hvalevrijedno zbog kreposna života, makar u skromnom broju, po prvi put u povijesti (!) uvrštene u jedan zbornik, ali je od bitne važnosti da se znade, kada su, npr., ušli u franjevački Treći red ljudi većega formata: nadbiskup, filozof i akademik Antun Bauer, kandidat za oltar biskup Josip Lang, a naročito književnik, enciklopedist i javni radnik Mate Ujević. . . Datum njihova ulaska u Red imao bi jaku dokumentarnu snagu. (Ovdje moram i samoga sebe ispraviti: Anka Staničić nije stupila u TR »kao učenica u Dubrovniku« (str. 271), nego ju je 12. rujna 1935. primio sluga Božji fra Ante Antić u Makarskoj, kako sam to naknadno ustanovio!).

Također: ako je uzet princip **19. i 20. stoljeće**, onda su trebale izostati biografije ljudi kojih se život i djela više odnose na 18. negoli na 19. stoljeće. S druge strane mogli su biti uneseni još mnogi ljudi iz 19. i 20. st., koji su, npr., navedeni u **Katalogu hrvatskih Božjih ugodnika** (TAVELIĆEVA SPOMENICA, Zagreb, 1971, 212—214), a nisu uvršteni u Zbornik. I ne samo ovi. Uza sve to, **Svijetli likovi** ostaju izvrstan prilog hrvatskoj franciskanologiji.

P r i j e d l o g

Godine 1980. slaviti ćemo 800. obljetnicu rođenja sv. N. O. Franje. Predlažem našoj cijeloj franjevačkoj javnosti u hrvatskim zemljama da se kroz 3—4 godine ozbiljno poradi na izdavanju **Hrvatskog franjevačkog leksikona** ili **Hrvatske franj. enciklopedije!** To traži od nas ovaj povijesni čas! To bi djelo popunilo praznine i nedostatke današnjih brojnih leksikona i enciklopedija koje tako brzo niču jedna za drugom u našoj zemlji. . . Za takvim bi djelom rado posegnuli i oni kojima nismo simpatični, a željni su točnih informacija o nepoznatoj materiji.

A dotle ovaj Zbornik **Franjo među Hrvatima** treba što više proširiti među naš narod, ne samo u gradovima nego i po selima. Naročito ga treba dati u ruke mladim ljudima, a u prvom redu svakome kandidatu i kandidatkinji brojnih zajednica velike Franjine tročlane obitelji u Hrvatskom narodu!

Fra Karlo Jurišić

IZ TAJNIŠTVA BISKUPSKE KONFERENCIJE (Održan jesenski sabor Biskupske konferencije)

Od 11. do 13. listopada o. g. održan je u Zadru redoviti jesenski sabor Biskupske konferencije. Na poziv zadarskog nadbiskupa, msgr Marijana Oblaka, biskupi su ovo plenarno zasjedanje održali u Zadru kako bi sudjelovati u proslavi 800-obljetnice dolaska pape Aleksandra III u Zadar gdje je bio pozdravljen pjevanjem hrvatskih pjesama, »in eorum lingua sclavica« kako je zabilježio Papin putopisac kardinal Boson. Svakog su dana navečer, dok je trajalo zasjedanje BK biskupi koncelebrirali sv. Misu sa svećenstvom zadarske nadbiskupije u katedrali sv. Stošije uz sudjelovanje brojnih vjernika i prigodne povijedi naših biskupa.

Na ovom zasjedanju sudjelovao je i msgr Stefan Laszlo, biskup Željezna i promatrač BK Austrije na zasjedanjima naše BK.

Na saboru su razmotreni i obrađeni, između ostalih, slijedeći predmeti:

— Donesena je posebna uredba o provedbi REDA POKORE kojom se određuje da obnovljeni RED POKORE na hrv. jezičnom području stupi na snagu na prvu nedjelju Došašća, 27. studenoga 1977., čime prestaje u potpunosti važiti Naslov III dosadašnjeg Rimskog obrednika. Uz razne odredbe kojima žele potaknuti na svjesnije i plodnije slavljenje sakramenta pomirenja u vjerskim zajednicama, biskupi su donijeli posebne upute o »Redu pomirenja pojedinih pokornika« i o »Redu pomirenja više pokornika s pojedinačnom ispovi-

jedi i odrješenjem«. Za »Red pomirenja više pokornika s općom ispovijedi i skupnim odrješenjem« biskupi ponovno izjavljuju da u našim prilikama nema pravih pastoralnih razloga koji bi opravdali njegovu primjenu izvan smrtne opasnosti.

— Na inicijativu hrvatskog Kardinala, dr Franje Šepera, koji je dao i konkretne prijedloge razmotrena je mogućnost proširenja muškog ogranka benediktinskog reda u nas koji je toliko zaslužan za uvođenje hrvatskog naroda u kulturni krug zapada.

— Nakon reforme srednje škole u SR Hrvatskoj, koja je stupila na snagu ove školske godine, postavilo se pitanje programiranja naših vjerskih srednjih škola. Na prijedlog nadb. Pavlišića, predsjednika Vijeća BK za sjemeništa, privremeno su odobreni programi srednjih škola za sjemeništince koje su izradila pojedina sjemeništa i odobrili nadležni biskupi. Vijeće BK za sjemeništa, uz suradnju vjerskih škola i sjemeništa, usavršit će i uskladiti spomenute programe prema obrazovnim potrebama pripravnika za svećeničko zvanje.

— Sabor BK razmotrio je pitanje novog Teološkog društva Kršćanska sadašnjost te je za javnost dao slijedeće priopćenje:

Biskupi, svjesni ozbiljnosti stvari i svoje odgovornosti, razmatrali su pitanje Teološkog društva »Kršćanska sadašnjost«. Ocijenili su težinu razloga za i protiv toga pothvata, kao i moguće posljedice za Crkvu, saslušavši najodgovornije predstavnike istoga društva. Izrazili su žaljenje što su svećenici u crkvenoj ustanovi »Kršćanska sadašnjost« učinili odluku o prelazu te crkvene ustanove u društveno-pravno područje bez prethodnog i šireg savjetovanja s cijelim Episkopatom. Biskupi nisu u ovom trenutku donijeli definitivne odluke o stvari jer treba proučiti još neke elemente i potrebno je neko vrijeme provjere u praksi. U smislu svojih zakonitih kompetencija, a i pozivom na čl. 9. Statuta Teološkog društva Kršćanska sadašnjost, biskupi odlučno žele da se za sada ne povećava broj članova Društva. Da se sačuva mir i povjerenje među svećenicima, da se ne povrijedi međusobna ljubav i pravednost, biskupi očekuju od svih svećenika puno povjerenje u svaku odluku koju Episkopat donese. Predmet je podvrgnut, također, studiju i sudu Sv. Stolice.

— Biskupi su izrazili nezadovoljstvo zbog kojiput netočnog izvještavanja AKSE o nekim problemima u našoj Crkvi. Smatraju također nepoželjnim donošenje vijesti izvana o idejama koje se očito protive već zauzetom stanovištu crkvenog učiteljstva.

— Razmotren je prijedlog trojice upravitelja hrv. marijanskih svetišta za trajnije povezivanje i tješnju suradnju među svetištima. Biskupi su odobrili spomenutu inicijativu, a kao svoga delegata za tu pastoralnu aktivnost izabrali su biskupa msgr Miju Škvorca.

— Konačno je dopunjen novi Statut Bisk. konferencije koji će biti poslan Sv. Stolici na odobrenje.

— Na prijedlog Hrv. liturgijskog vijeća pri BK odobren je za liturgijsku uporabu hrv. prijevod vlastitih »Misnih tekstova i prapadnih čitanja« Družbe Isusove.

— Msgr Kos, predsjednik VBK za katehizaciju, izvjestio je o zasjedanju u Rimu koje je organizario Sv. Zbor za katolički odgoj u ožujku o. g. Pored ostalog proučavalo se pitanje pastorala zvanja u mjesnim crkvama. Konstatirano je da je od 1964. do 1976. godine porastao broj katolika u svijetu od 465 milijuna na 572 milijuna, dok se broj svećenika smanjio od 233.000 na 222.000, iako se u mnogim mjesnim crkvama primjećuje porast duhovnih zvanja. Naglašeno je kako treba buditi svijest da je cijeli Božji narod odgovoran za pastoral zvanja i da treba koristiti iskustva što su ih o svojim nacionalnim planovima za zvanja stekle razne crkve u posljednjih nekoliko godina.

— Msgr Prela, pomoćni biskup skopsko-prizrenski, osvrnuo se na Zakon o pravnom položaju vjerskih zajednica u AP Kosovo. Konstatirao je da nisu prihvaćene njegove primjedbe na nacrt toga Zakona dok je bio izložen javnoj diskusiji.

— Msgr Jozinović, novoimenovani nadbiskup sarajevski, izložio je zahtjev Papinskog vijeća PRAVDA I MIR da se to vijeće konstituirá i na razini bisk. konferencija.

— Msgr Arnerić, predsjednik VBK za kler, izvjestio je o Tečaju za duhovnost svećenika koji je održan početkom kolovoza o. g. u Đakovu. Sudjelovalo je oko 120 svećenika. Do sada je održano pet takovih tečajeva. Sve će referate objaviti »Vrelo života« u Sarajevu, u posebnom izdanju. Vjerski tisak trebao bi posvetiti više pažnje tom tečaju.

— Msgr Kos prikazao je rad Katehetske ljetne škole koja se održala početkom srpnja o. g. u Rijeci, uz 150 učesnika. Okvirna tema škole bila je »Komuniciranje poruke i iskustva vjere u suvremenoj katehezi«.

— Msgr Stanković, ravnatelj dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu, pisмено je izvjestio biskupe o razvoju naše hrvatske pastve u inozemstvu od 1965. godine. Te godine radilo je među hrvatskim iseljenicima u zemljama zapadne i sjeverne Evrope svega 14 svećenika. Danas pak imamo 130 misionara u tim zemljama koji djeluju u 107 misija. S njima radi 145 pastoralnih suradnika i socijalnih radnica. U Australiju ćemo poslati ove godine pet misionara.

— Biskupi su primili izvještaj našeg nacionalnog ravnatelja za dušobrižništvo pomoraca, vlč. V. Kanižaja. Prema dostupnim podacima, oko 10.000 naših pomoraca plovi pod inozemnim zastavama, a još više ih je na našim brodovima. Ova služba pri BK ustanovljena je istom ove godine. Do sada je uspostavljen kontakt u dvadesetak velikih svjetskih luka, kamo vraćaju naši pomorci i tamo mogu udovoljiti svojim vjerskim potrebama, dobiti u ruke koju knjigu ili časopis iz domovine.

— O međunarodnom simpoziju za apostolat turista na temu »Obitelj i turizam«, koj je održan u Dubrovniku rujna o. g. izvjestio je msgr Oblak, predsjednik Odsjeka za pastoral turista pri BK. Sudjelovalo je 88 delegata iz devet evropskih zemalja.

— Tajnik BK, dr Vj. Milovan, prikazao je materijale koji su u posljednje vrijeme obrađeni u Uredu za pastoralno-sociološka istraživanja pri tajništvu BK, i to: rezultate crkvene statistike u g. 1976., prikaz o dijecezanskim svećeničkim kandidatima od g. 1969. do g. 1976., i studiju o svećenicima triju biskupija riječke metropolije. Biskupi su pohvalili dosadašnju dokumentacijsko-istraživačku djelatnost za potrebe naše Crkve, naglasili njenu veliku korist pri planiranju pastoralne djelatnosti i zaželjeli da se ona dalje razvija i proširuje, posebno boljom suradnjom pojedinih biskupija.

— Za ekumenski susret delegata katoličkih biskupa Evrope (CCEE) i delegata Vijeća evropskih crkava (KEK), koji će se upriličiti u Chantilly-u 11. do 13. trvanja slijedeće godine, izabrani su za delegate naše BK msgr T. Jablanović, pomoćni biskup sarajevski i msgr V. Grmič, pomoćni biskup mariborski.

— Produžen je na tri godine mandat nadb. Pogačniku kao delegatu naše BK u Vijeću Bisk. konferencija Evrope (CCEE) koje će održati svoje plenarno zasjedanje u Rimu koncem studenog o. g.

— Na prijedlog Unije viših redovničkih poglavarica biskupi će zamoliti Sv. Stolicu da produži na tri godine mandat asistenta Unije o. Hardijanu Boraku, OFMCap.

— Msgr Vl. Stanković ovlašten je da i dalje zastupa našu BK u Međunarodnom katol. vijeću za migraciju (ICMC), sa sjedištem u Ženevi.

Zatim je nadb. Kuharić dao nekoliko obavijesti:

Papinsko vijeće za sredstva društvenog saobraćanja priopćilo nam je temu slijedećeg Svjetskog dana sredstava društvenog saobraćanja — 7. svibnja 1978: »Korisnik sredstava društvenog saobraćanja — isčekivanja, prava i dužnosti.«

U veljači slijedeće godine održat će se u Jeruzalemu biblijsko-arheološki tečaj za 30 naših bogoslova, a zatim za slovenske bogoslove.

Nadb. Kuharić pozvao je s. Terziju, misionarku u Indiji, da posjeti našu Crkvu. Njezina prisutnost među našim vjernicima pridonijela bi buđenju mišijske svijesti u nas. Namjeravala je doći na proslavu naših solinskih jubileja, ali je bila spriječena.

Nadb. Franić, kao delegat naše BK, sudjelovao je na Talijanskom nacionalnom euharistijskom kongresu u Peskari 11. i 12. rujna o. g. te na Internacionalnom svećeničkom kongresu u Pompejima, 22. do 27. rujna o. g.

— Potom su biskupi izvijestili o nekim slučajevima povrede vjerskih sloboda u nas tijekom ove godine.

Dano u Zadru, 13. listopada 1977.

Tajništvo Biskupske konferencije

BOŽJI BORAC DIETRICH VON HILDEBRAND

(In memoriam)

U 88. godini života umro je Dietrich von Hildebrand. Sin je poznatog njemačkog kipara Ericha von Hildebranda. U svojoj 20. godini doživio je iznenađeno obraćenje. Dotada bijaše nevjernik. Iznutra obasjan Božjom milošću, nutarnjim svjetlom, bacio se u tren oka na koljena da se pokloni Onome koji mu je do tada bio nepoznat. Poput francuskog ateiste André Frossard-a i on je uzviknuo: »Bog postoji, ja sam ga susreo...« Od tog časa stalno je ostao Božji borac. Božji prijatelj. Dobar vojnik Kristov.

Svom svojom dušom, svim svojim srcem i bićem služio je Bogu kao sveuč. profesor. Djelovao je apostolski. Posebno svojim brojnim spisima, konferencijama i svjetlom svoga kršćanskog života. Osnovao je sretnu obitelj i kršćanski u njoj živio svijetleći drugima. Napisao je oko trideset knjiga.

Nakon II. vatikanskog sabora upozoravao je s velikim žarom i žestinom na pustošenja neobuzdanog progresizma, na zablude teologije, koja je prekinula vezu s tradicijom i crkvenim učiteljstvom, napisavši djela kao što su: »Trojanski konj u gradu Božjem« i »Opustošeni Gospodnji vinograd«. Pratio je život u Crkvi i u svijetu. Svaki krivi korak protiv Crkve teško bi ga se dojmio i ožalostio bi ga. Provodio je dubok duhovni, molitveni život. Georges Huber, švicarski književnik i novinar s njim se osobno susreo u Firenci 1972. i s njim raspravljao o prilikama u Crkvi. Obojica su iste misli. Jedne večeri Dietrich von Hildebrand nakon dugog raspravljanja predložio je Huberu da zajednički s njim i sa svojom ženom izmoli večernju molitvu — Večernju, Vespere. Huber je to rado prihvatio. Bio je zadivljen jednostavnom i žarkom pobožnošću filozofa. Huber je pazio kako napamet moli psalme uz zatvoreni brevijar. Jasno i pobožno, razgovijetno i sabrano. Liturgijski tekstovi su mu poznati. Hranio se njima obilno. Polako je izgovarao latinski, uživao u molitvi, hranio se molitvom Crkve. On, laik, stari profesor sveučilišta u Münchenu pa onda u Fordham-u (USA), filozof svjetskog glasa. Njegov primjer mora postidjeti one svećenike i redovnike koji često govore da dnevni poslovi mogu zamijeniti službenu molitvu Crkve. Takvi zaboravljaju da Crkva od njih traži svakodnevno moljenje čitavog oficija, a Jutarnja i Večernja da se ne smiju propuštati »osim iz teškog razloga« (OULČ 29). Uza sveto to ima, na žalost, i takvih koji tu molitvu nikako ne mole, nego se sami dispenciraju i uzimlju protestantski molitvenik iz Taizé-a... Kako će ih ovaj Božji borac postidjeti na sudu Božjem!

Nekoliko godina iza Drugog vat. sabora bio je u audijenciji kod pape Pavla VI. Veliki njemački mislilac iznosio je pred papom teološke i filozofske zablude, koje se uvlače u Crkvu, te na iskrivljivanje direktiva Sabora, posebno u liturgijskim stvarima. Na molbu Pavla VI. Dietrich von Hildebrand napisao je izvještaj o tom bolnom sadržaju. Taj tekst obradio je opširno i tako je nastala knjiga »Trojanski konj u Božjem gradu«.